



EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 29.2.2012.
COM(2012) 82 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU
KOMITEJAI IZEJVIELU NODROŠINĀŠANA EIROPAS TURPMĀKAS
LABKLĀJĪBAS NOLŪKOS
PRIEKŠLIKUMS EIROPAS INOVĀCIJAS PARTNERĪBAI IZEJVIELU JOMĀ**

{SWD(2012) 27 final}

IZEJVIELU NODROŠINĀŠANA EIROPAS TURPMĀKAS LABKLĀJĪBAS NOLŪKOS

PRIEKŠLIKUMS EIROPAS INOVĀCIJAS PARTNERĪBAI IZEJVIELU JOMĀ

1. IEVADS

Dažādos stratēģiskos politikas dokumentos (piemēram, Eiropas Komisijas ierosinātā Izejvielu iniciatīva¹, ar to saistītie Padomes secinājumi² un Eiropas Parlamenta ziņojums³) ir atzīta Eiropas Savienības ilgtspējīgas apgādes ar izejvielām stratēģiskā nozīme gan tās rūpniecībai, gan sabiedrībai kopumā. Šā jautājuma nozīmība uzsvērtā divās stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīvās: par rūpniecības politiku⁴ un resursu efektivitāti⁵. Turklāt resursu efektīvas izmantošanas nozīme ir uzsvērtā arī saistītajā ceļvedī par resursu efektīvu izmantošanu⁶. Šajos dokumentos ir skaidri norādīti jaunie, ar apgādes iztrūkumiem un resursu neefektīvu izmantošanu saistītie izaicinājumi un riski, ar ko Eiropas Savienība saskaras, arvien pieaugot globālajai konkurencei izejvielu jomā. Paradoksāli, bet vairāku desmitgažu laikā Eiropas loma izejvielu piegādē ir progresīvi samazinājusies. Risināmo jautājumu sarežģītība un steidzamība skaidri liecina par to, ka Eiropa vairs nevar darboties kā līdz šim.

Tādēļ nepieciešams pievērst lielāku uzmanību inovācijai. 21. gadsimtā veidojas jauna paradigma, kura norāda uz inovāciju kā dzinējspēku, kas Eiropā izejvielu jomā līdz šim lielā mērā ir palicis neizmantots. Komisija 2010. gadā pamatiniciatīvas “Inovācijas savienība”⁷ ietvaros noteica piemērotu formātu Eiropas inovācijas partnerībām (EIP). Šādas partnerības tiks veidotas gadījumos, kad nepieciešams apkopot publiskā un privātā sektora centienus reģionālā, valsts un ES līmenī inovācijas, pētniecības un attīstības jomā un pasākumus pieprasījuma jomā, lai ātrāk un efektīvāk sasniegtu sabiedriskos mērķus. Kā izklāstīts šajā paziņojumā, tas attiecas arī uz izejvielām.

Šī partnerība būs vērsta uz izejvielām, kas nav tieši saistītas ar enerģiju vai ar lauksaimniecību, un ietvers izejvielas, kas minētas ES kritiski svarīgo izejvielu⁸ sarakstā, tomēr neaprobežojoties ar tām. Līdz ar to tā ietver arī citas metālu izejvielas, rūpnieciskos minerālus un būvniecības materiālus, kā arī citas rūpnieciskās izejvielas, piemēram, dabisko kaučuku un koksni. Daudzi no šiem materiāliem ir būtisks faktors inovatīvās tehnoloģijās, kas piedāvā videi draudzīgus tīru tehnoloģiju risinājumus. Tie ir būtiski arī tādu svarīgu sakausējumu, un jaunu un inovatīvu produktu ražošanā, kā piemēram elektromobiļu akumulatori, fotoelektriskās sistēmas un ierīces vējturbīnām, kas nepieciešamas mūsdienu modernajai sabiedrībai, un kas ļauj sasniegt mērķus atjaunojamo energoresursu jomā. Tāpēc šīs partnerības kopīgs mērķis būs līdz 2020. gadam ievērojami samazināt Eiropas atkarību no izejvielu importa. To plānots sasniegt, paātrinot to inovāciju izstrādi, kas nodrošina drošu un

¹ COM(2008) 699 un COM(2011) 25.

² Padomes 2011. gada 10. marta secinājumi 6909/11.

³ Eiropas Parlamenta 2011. gada 13. septembra rezolūcija.

⁴ COM(2010) 614.

⁵ COM(2011) 21.

⁶ COM(2011) 571 galīgā redakcija.

⁷ COM(2010) 546.

⁸ Saskaņā ar COM(2011) 25 doto definīciju.

ilgtspējīgu apgādi ar pirmējām un otrreizējām izejvielām, vai arī novērst galveno izejvielu zudumu visā šo izejvielu izmantošanas ciklā.

Šajā priekšlikumā ņemta vērā pieredze, kas gūta eksperimentālajā Eiropas Inovācijas partnerībā aktīvām un veselīgām vecumdienām. Tā pamatā ir arī dažādi dati, ko sniegušas dalībvalstis, pētnieku aprindas un citas ieinteresētās personas un kuri iegūti dažādās sanāksmēs, semināros un pasākumos, kā arī sabiedriskajā apspriešanā, ko organizēja 2010. un 2011. gadā.

2. INOVĀCIJAS IESPĒJAS IZEJVIELU VĒRTĪBU ĶĒDĒ

Daudzus gadus pamata ģeoloģisko **izlūkošanu** un kartēšanu Eiropas Savienībā veica valstu ģeoloģiskie dienesti, uz kuru darbību attiecas valstu sistēmas un tiesību aktu ierobežojumi. Līdz šim brīdim nav pilnībā izmantotas priekšrocības, ko sniedz piemērota koordinācija vai pat tikai daļēja ES 27 dažādo ģeoloģisko dienestu darbību integrācija. Bet inovatīva domāšana, balstoties uz plašāku tīklu veidošanu un sadarbību, piedāvā ievērojamu attīstības potenciālu. Eiropas standartu noteikšana atvieglots vienotas ES ģeoloģisko zināšanu bāzes izveidi un var sekmēt nepieciešamo moderno tehnoloģiju rentablāku attīstību un izmantošanu, piemēram, no satelītsistēmām iegūtu informāciju par resursiem un modernas 4D modelēšanas datorsistēmas.

Pēdējos 50 gados Eiropas Savienības daļa pasaules **ieguves** rūpniecībā ir ievērojami samazinājusies. Tā rezultātā ir zaudēta nozīmīga kompetence un prasmes. Tomēr šādas prasmes ir nepieciešamas, lai garantētu ieguves darbību drošību un atbildētu uz potenciāli pieaugošo nepieciešamību veikt ieguvu arvien dziļāk, attālākos apgabalos un arvien skarbākos apstākļos (piemēram, jūras dzīlēs, Arktikas reģionā). Augsti standarti drošākai un videi draudzīgākai ieguves rūpniecībai rada jaunus izaicinājumus, taču tajā pašā laikā tie rada arī jaunas tirgus iespējas. Tas varētu arī palīdzēt samazināt smagu nelaimes gadījumu skaitu ieguves nozarē. Turklāt šī kompetence un prasmes ir nepieciešamas ne tikai ieguves rūpniecībā, bet arī visā vērtību ķēdē (izlūkošana, pārstrāde, otrreizēja pārstrāde, aizvietošana).

Lai gan Eiropa kopumā ir ievērojami progresējusi atkritumu pārstrādes ziņā, ir iespējams darīt vēl vairāk, lai izvairītos no vērtīgu izejvielu zudumiem visā šo izejvielu izmantošanas ciklā. Pilnībā piemērojot Eiropas “atkritumu hierarhijas” pirmos posmus (profilakse, kam seko sagatavošana atkārtotai izmantošanai un otrreizēja pārstrāde), varētu izvairīties no vērtīgu resursu nenovēršamiem zudumiem un radīt jaunas uzņēmējdarbības un darba iespējas Eiropas Savienībā.

Inovācija var ievērojami palīdzēt šo jautājumu risināšanā. Ir attīstījusies tehnisko pakalpojumu un pārstrādes kompetence citās jaunās jomās, piemēram, robotikā un citās svarīgās pamattehnoloģijās. Progresīvu ar tālvadību vadāmu darbību ieviešana un pazemes raktuvju automatizācija, kā arī bioekstrahēšanas inovatīva izmantošana, lai iegūtu niķeli un citus metālus videi draudzīgi un rentabli, padara ieguvu ES konkurētspējīgāku un ilgtspējīgāku. Jaunas novērošanas metodes, tostarp satelītu tehnoloģijas, ļautu novērst smagus nelaimes gadījumus. Inovācija ir arī ļoti svarīga **pārstrādes** posmā, kur progresīvi tehnoloģiskie risinājumi ir vajadzīgi efektīvai ūdens apsaimniekošanai, enerģijas patēriņam un otrreizējai pārstrādei (kā, piemēram, tādu svarīgo izejvielu gadījumā kā indijs un gallijs, ko iegūst no pamatmetāliem).

Jo progresīvāka Eiropas Savienība kļūs, izstrādājot šo novatorisko pieeju, jo labāk tā būs aprīkota, lai uzņemtos vadošo lomu, ieviešot jaunas, videi draudzīgas un resursu ziņā efektīvas tehnoloģijas Eiropā un trešās valstīs. Tam var būt papildu pozitīvs blakusefekts, pateicoties labākās prakses izplatīšanai, kas savukārt veicinās labāku vides aizsardzību visā pasaulē. Izejvielu ilgtspējīga un resursu ziņā efektīva pārvaldība, intensīvāka izejvielu sagatavošana atkārtotai izmantošanai un otrreizēja pārstrāde, koksnes materiālu savākšana un sagatavošana var palīdzēt ne tikai apturēt bioloģiskās daudzveidības zudumus un visā pasaulē mazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas, bet arī nodrošināt izejvielu piegādes un novērst, piemēram, koksnes šķiedru trūkumu pārstrādei Eiropā.

Ievērojami pieaugot moderno saziņas ierīču, piemēram, mobilo tālrunu un klēpj datoru, kam mēdz būt augsti aizstāšanas rādītāji, pārdošanas apjomam, ir radies milzīgs vērtīgu atkritumu potenciāls ("mūsu pilsētu raktuves"). Mobilajā telefonā šodien ir vairāk nekā 40 dažādas izejvielas, piemēram, kobalts, gallijs, platīns un retzemju elementi. Mūsdienās katrs pilsonis Eiropas Savienībā rada apmēram 17 kg elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu (EEIA) gadā, un tiek prognozēts, ka šis skaitlis līdz 2020. gadam pieaugs līdz 24 kg⁹. Tomēr retzemju elementu **pārstrāde** no elektroniskām ierīcēm, piemēram, pašlaik ir sarežģīta ne tikai no tehnoloģiskā, bet arī no ekonomikas viedokļa. Lai virzītos uz priekšu, arī turpmāk ir jāveicina atkritumu atsevišķa vākšana, un jāatbalsta tirgi. Turklāt nelegāla eksporta un nepiemērotas atkritumu apstrādes novēršana var sniegt ievērojamu labumu videi un ļaut rekuperēt vērtīgus materiālus (piemēram, metāllūžņi, makulatūra pārstrādei).

Pateicoties jaunām rentablām un videi nekaitīgām otrreizējās pārstrādes metodēm un labākajai praksei atkritumu savākšanā un apstrādē, ir iespēja uzlabot galveno izejvielu otrreizēju izmantošanu. Piemēram, nesen izstrādātās īpašās līmvielas, kas satur kodētu informāciju, pamatojoties uz unikāliem ķīmiskajiem identifikatoriem, var palīdzēt cīņā pret metāla izstrādājumu un lūžņu nelegālu tirdzniecību un zādzību. Turklāt dažas dalībvalstis ir ievērojami uzlabojušas savus savākšanas un otrreizējās pārstrādes rādītājus, ieviešot atbilstīgus ekonomikas instrumentus, tostarp efektīvas ražotāju atbildības shēmas, lai veicinātu atsevišķu savākšanu, atkārtotu izmantošanu un otrreizēju pārstrādi.

Turklāt daudzi lietojumi balstās uz galvenajām izejvielām, ko šobrīd ir ļoti grūti vai pat praktiski neiespējami aizstāt, ņemot vērā to specifiskās fizikālās un ķīmiskās īpašības. **Aizstāšanu** var izmantot, lai attīstītu alternatīvu materiālu izmantošanu atsevišķos lietojumos vai lai aizstātu šos lietojumus ar līdzvērtīgu tehnoloģiju, kas nebalstās uz galvenajām izejvielām. Piemēram, attīstot keramikas augstas temperatūras supravadītājus, varētu aizstāt pastāvīgos magnētus vēj turbīnās, kur pašlaik izmanto retzemju elementus, piemēram, neodīmu un disproziju.

Īsumā, iepriekš minētie piemēri liecina, ka:

- inovācija ir priekšnosacījums, lai Eiropa varētu atgūt savu ietekmi un klātbūtni resursu efektīvā izmantošanā un ilgtspējīgā apgādē ar izejvielām, jo pretējā gadījumā tiks mazināta tās ekonomikas ilgtspējība kopumā;
- inovācija ir nepieciešama, lai saglabātu un uzlabotu ES rūpniecības konkurētspēju un nodrošinātu efektīvu resursu izmantošanu Eiropas Savienībā;

⁹ Avots IPA (Starptautiskā platīna grupas metālu asociācija): www.ipa-news.com.

- inovācija ir vajadzīga visā izejvielu vērtību ķēdē, tādējādi pieprasot visaptverošu pieeju, lai risinātu dažādās problēmas, ar ko ES saskarsies turpmākajos gados.

Šajā situācijā nepieciešami mērķtiecīgi inovācijas un pētniecības centieni, progresīvas tehnoloģijas un daudzdisciplīnu pieeja, lai novērstu nepilnības mūsu zināšanās.

3. PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA, KO SNIEDZ EIROPAS INOVĀCIJAS PARTNERĪBA IZEJVIELU JOMĀ

Atbalsts, ko Padome un Eiropas Parlaments jau snieguši Komisijas ierosinātajām ES izejvielu un resursu efektivitātes stratēģijām, liecina, ka pieaug apziņa par vajadzību risināt iepriekš minētās problēmas gan Eiropas, gan valstu līmenī. Ciešāka sadarbība starp publiskajām organizācijām, kā arī starp publiskā un privātā sektora dalībniekiem, nodrošinās stimulu, kas vajadzīgs, lai novērstu galvenos šķēršļus.

Šie šķēršļi ir šādi (sk. arī pielikuma 1.3. iedaļu):

- nepietiekama kritiskā masa, lai sasniegtu vienotu mērķi;
- nepietiekama sadarbība starp dalībvalstīm dažādās jomās, kas saistītas ar izejvielām;
- trūkst integrētas pieejas “vērtību ķēdei” no izejvielu ieguves un apstrādes posma līdz to izmantošanas cikla beigām, ietverot produktu izstrādes un lietošanas posmu;
- ļoti ierobežota sadarbība starp valstu pētniecības organizācijām un Eiropas Pētniecības telpas sadrumstalotība attiecīgajā jomā;
- nepietiekami attīstīta ES ģeopolitiskā nozīme, nodrošinot Eiropas uzņēmumiem piekļuvi izejvielām pasaulē, vienlaikus, ciktāl iespējams, ievērojot Eiropas vides standartus.

Tādēļ EIP reālā pievienotā vērtība būs nodrošināt platformu, kuras mērķis ir apvienot attiecīgo politiku un dalībniekus Kopienas līmenī, tomēr neaizstājot pašreizējo tiesisko lēmumu pieņemšanas procesu ES līmenī.

3.1. Darbības joma un mērķi

Šī EIP sekmēs vidēja termiņa un ilgtermiņa drošību ilgtspējīgā apgādē ar izejvielām (tostarp kritiski svarīgās izejvielas, rūpnieciskie minerāli un koksnes materiāli), kas ir nepieciešamas, lai apmierinātu būtiskas vajadzības mūsdienu sabiedrībā, kura resursus izmanto efektīvi. Tas ir būtisks ieguldījums Eiropas rūpniecības konkurētspējā, uzlabotā resursu efektivitātē Eiropas Savienībā un jaunu otreizējās pārstrādes darbību attīstībā Eiropā.

EIP vispārējais mērķis ir samazināt Eiropas atkarību no to izejvielu importa, kas ir būtiskas Eiropas rūpniecībai. Tas tiks sasniegts, nodrošinot Eiropai pietiekamu elastību un alternatīvas tai svarīgo izejvielu piegādē, vienlaikus ņemot vērā to, cik svarīgi ir mazināt negatīvo ietekmi uz vidi, ko rada daži materiāli visā to izmantošanas ciklā; tādējādi līdz 2020. gadam tiks panākts, ka Eiropa kļūst par pasaules līderi spējās, kas saistītas ar izlūkošanu, ieguvī, pārstrādi, otreizēju pārstrādi un aizstāšanu. Lai varētu novērtēt, cik veiksmīgi darbojusies EIP, Stratēģiskā īstenošanas plāna (SĪP) ietvaros EIP būtu jānosaka ietekmes mērķi, piemēram nozīmīgas importa atkarības samazinājuma izteiksmē attiecībā uz dažām kritiski svarīgajām izejvielām.

Turklāt Komisija ierosina dažus konkrētus, īpašus mērķus, kas jāsasniedz vēlākais līdz 2020. gadam, piemēram:

- standartizēti Eiropas statistikas instrumenti, lai apsektu resursus un rezerves (zemes un jūras), un 3-D ģeoloģiskā karte;
- dinamiska modelēšanas sistēma, kas savieno tendences piedāvājuma un pieprasījuma jomā ar ekonomiski ekspluatējamām rezervēm, un pilna aprites cikla analīze, tostarp novērtējums par dažādu scenāriju vides, ekonomisko un sociālo ietekmi;
- līdz pat desmit inovatīvas eksperimentālas darbības (piemēram, demonstrācijas ražotnes) izlūkošanas, ieguves, pārstrādes, savākšanas un otrreizējas pārstrādes jomā;
- aizstājēji vismaz trīs kritiski svarīgo un ierobežoto izejvielu pamatlietojumiem;
- Pētniecības, izglītības un mācību centru tīkls ilgtspējīgas ieguves un materiālu pārvaldes jomā (M^3), vienlaikus nodrošinot pienācīgu koordināciju ar potenciālo Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) Zināšanu un inovāciju kopienu (ZIK) noturīgas izlūkošanas, ieguves, pārstrādes un otrreizējas pārstrādes jomā;
- efektīvāka materiālu izmantošana un profilakse, vērtīgu izejvielu atkārtota izmantošana un otrreizēja pārstrāde no atkritumu plūsmām, īpašu uzmanību pievēršot materiāliem, kuri potenciāli negatīvi ietekmē vidi;
- iespēju identificēšana un jaunu ideju attīstīšana attiecībā uz inovatīvām izejvielām un produktiem ar tirgus potenciālu;
- proaktīva ES stratēģija daudzpusējās organizācijās un divpusējās attiecībās, piemēram, ar ASV, Japānu, Austrāliju dažādās jomās, uz kurām attiecas EIP.

Šie mērķi ļaus arī turpmāk attiecīgi uzraudzīt un kontrolēt EIP darbību, tostarp veicamos darbus un sasniegtos rezultātus.

3.2. Darbības mehānismi

EIP pievienotā vērtība ir tas, ka tiks piemēroti galvenie inovāciju mehānismi¹⁰, tostarp šādas plašas kategorijas, lai īstenotu kopīgus mērķus (kā teikts iepriekš 3.1. iedaļā):

- atbalstīt tehnoloģisku un netehnoloģisku inovāciju izstrādi, piemēram, jaunas produktu un pakalpojumu kombinācijas, jaunus pakalpojumus, labāku produktu dizainu, lai nodrošinātu to otrreizējas pārstrādāšanas iespējas izmantošanas cikla beigās, lietotāju vajadzībām atbilstošu dizainu, jaunus politikas instrumentus pētniecības un inovācijas jomā;
- stimulēt zinātniskās bāzes izcilību un ieguldījumus cilvēkos (prasmes);
- atbalstīt mērķtiecīgas inovatīvas reglamentējošas darbības un/vai sadarbību ar dalībvalstīm, lai uzlabotu inovācijām labvēlīgus normatīvos pamatnosacījumus;
- veicināt mērķtiecīgas standartizācijas un publiskā iepirkuma instrumentus;

¹⁰ Saskaņā ar COM(2010) 546.

- apvienot politikas instrumentus un organizācijas (politikas veidotāji, iestādes, rūpniecības nozare, pētnieki), kas darbojas piedāvājuma un pieprasījuma jomā, lai paātrinātu jaunu produktu ienākšanu tirgū un inovāciju izplatīšanu.

Iepriekš minētie instrumenti var darboties tirgus piedāvājuma vai pieprasījuma pusē. Tomēr abās pusēs ir jānodrošina atbilstoša rezultātu uzraudzība.

<u>Instrumenti piedāvājuma jomā:</u>	<u>Instrumenti pieprasījuma jomā:</u>
Valsts Dalībvalstu un reģionu finansējums pētniecībai un inovācijai Prasmes un apmācība dalībvalstīs Starptautiski (ES līmenis) EUREKA, Eurostars, ERANet ES pamatprogrammas 7. pamatprogramma (sadarbība, publiskā un privātā sektora partnerība (PPP), Eiropas sadarbība zinātnes un tehnoloģiju jomā (COST), kopīgas tehnoloģiju ierosmes (KTI), Eiropas Pētniecības telpas tīkls (ERANet), Eiropas Pētniecības infrastruktūru stratēģijas forums (ESFRI) ...) Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta zināšanu un inovāciju kopienas (EIT ZIK) Konkurētspējas un inovāciju pamatprogramma (CIP) EIB instrumenti Struktūrfondi	Valsts Noteikumi (tostarp noteikumu īstenošana) Iepirkums dalībvalstīs un reģionos Starptautiski (ES līmenis) Standarti/markēšana Noteikumi (tostarp noteikumu īstenošana) Publiskais iepirkums Intelektuālais īpašums un zināšanu nodošana Tirgus uzraudzība Starptautiski (visā pasaulē) Tirdzniecības politika Politiskais dialogs

Attiecībā uz piedāvājuma jomu ieguldījumiem pētniecībā par ieguves rūpniecību, aizstāšanu, resursu efektivitāti un otrreizējo pārstrādi jābūt labāk saskaņotiem ar inovāciju partnerības kopējiem mērķiem, lai radītu nepieciešamo kritisko masu, jo neviena valsts vai Eiropas pētniecības programma nevar aptvert visus aspektus, turklāt pētniecības ieguldījumi un riski ir pārāk lieli daudziem privātu uzņēmumiem. Tādēļ ir nepieciešama esošo tīklu (piemēram, ERANet materiāliem, Eiropas tehnoloģiju platforma ilgtspējīgiem minerālu resursiem, Meža nozares tehnoloģiju platforma un citas Eiropas Tehnoloģiju platformas) spēcīga iesaistīšanās, un ir jāsekmē jauni publiski un privāti pētnieku un finansēšanas organizāciju sadarbības tīkli Eiropā. Konkrēts mērķis, kuru Eiropas Komisija ir ierosinājusi noteikt nākotnē paredzētajai ES Pētniecības un inovācijas pamatprogrammai “Apvārsnis 2020”, ir sabiedrības problēmas “Klimata politika, resursu efektivitāte un izejvielas” risināšana.

Lai gan Eiropā pastāv tradīcijas pētniecības un inovāciju finansēšanā šajā jomā, vēl joprojām ir ievērojams potenciāls¹¹ pieprasījuma jomā, lai laistu tirgū jaunus produktus un pakalpojumus. Paātrināt inovāciju nonākšanu tirgū ir jo īpaši svarīgi mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Tāpēc šai EIP būtu jānodrošina stimuli inovācijām, izmantojot gan

¹¹ Skatīt 2006. gada Aho ziņojumu “Inovācija Eiropas izveide”, 2007. gada vadošā tirgus iniciatīvu un 2010. gada ESAO inovācijas stratēģiju.

piedāvājumu, gan pieprasījumu, pēc iespējas un vajadzības izmantojot tādus instrumentus kā, piemēram, tiesību akti, publiskais iepirkums, aprites cikla analīze, intelektuālā īpašuma tiesības un standarti. Inovācijas saistībā ar ilgtspējīga patēriņa un ražošanas politiku ir īpaši būtiskas. Eiropā jau pastāv stimuli ilgtspējīgam un inovācijām labvēlīgam publiskajam iepirkumam, un ir izveidoti vadošā tirgus iniciatīvas tipa publisko iepirkumu veicēju tīkli¹², turklāt šajā EIP varētu plašāk piemērot ES Videi nekaitīga publiskā iepirkuma kritērijus¹³, lai veicinātu inovāciju (tostarp ekoloģisko inovāciju) ieviešanu un izplatīšanu.

3.3. Darbu paketes

Pamatojoties uz ieinteresēto personu un politikas veidotāju ieguldījumu, iespējamie veicamie pasākumi ir sagrupēti piecās pozīcijās jeb “darbu paketēs”. Šīs darbu paketes, kas iekļaus darbības gan piedāvājuma, gan pieprasījuma jomā, nebūs ne autonomas, ne arī savstarpēji izslēdzošas. Individuālas darbu paketes drīzāk savstarpēji mijiedarbosies un dažviet pat tīši pārklāsies. Turklāt tās varēs pielāgot mainīgajām vajadzībām un nolūkā izmantot jaunas iespējas.

Pārvaldības struktūra veicinās sadarbību, tādējādi nojaucot robežas starp politikas jomām, nozarēm, ģeogrāfisko attālumu vai organizācijas kultūru. Piemēram, dažas ieguves tehnoloģijas varētu piemērot arī otrreizējā pārstrādē, un otrādi. Tā būs arī iespēja veidot labāku sadarbību starp lielajiem uzņēmumiem un MVU, kā arī starp pašiem MVU, piemēram, dibinot reģionālas kopas.

EIP ir ierosinātas šādas darbu paketes (detalizēts apraksts par katru darbu paketi ir sniegts pielikuma 2. iedaļā).

Uz tehnoloģiju vērstas politikas jomas

1. darbu pakete. Attīstīt inovatīvas tehnoloģijas un risinājumus ilgtspējīgai un drošai izejvielu piegādei; ieguve, pārstrāde un otrreizēja pārstrāde. Papildinot tehnoloģiju attīstību, šīs darbu paketes mērķis ir izstrādāt standartizācijas vadlīnijas šajās jomās, vienlaikus ņemot vērā izmaksas uzņēmumiem.

2. darbu pakete. Izstrādāt inovatīvus un ilgtspējīgus risinājumus kritiski svarīgo un ierobežoto materiālu atbilstīgai aizstāšanai. Prioritāro darbību pirmo kopu var noteikt, pamatojoties uz kritiski svarīgo izejvielu sarakstu un ekonomiski nozīmīgākajiem un ekoloģiski nekaitīgākajiem lietojumiem.

Uz tehnoloģiju nevērstas politikas jomas

3. darbu pakete. Uzlabot Eiropas izejvielu tiesisko regulējumu, zināšanu un infrastruktūras bāzes. Šīs darbu paketes mērķis ir organizēt un standartizēt ģeoloģiskos datus, un apzināt un apmainīties ar paraugpraksi, nosakot politiku attiecībā uz minerāliem, zemes plānošanu un šo jomu normēšanu dalībvalstīs. Tiks atbalstīti arī pasākumi, lai veicinātu tehnisko izcilību un prasmes, kas vajadzīgas Eiropā.

4. darbu pakete. Uzlabot tiesiskā regulējuma pamatnosacījumus, jo īpaši, veicinot izcilību un profilaksi, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai un otrreizējai pārstrādei, izmantojot publiskas (piemēram, publiskais iepirkums) un privātas iniciatīvas. Šīs darbu paketes mērķis ir

¹² http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/public-procurement/pp-networks_en.htm.

¹³ http://ec.europa.eu/environment/gpp/gpp_criteria_en.htm.

optimizēt izejvielu pievienoto vērtību, uzlabojot rentabilitāti un samazinot pārstrādes izmaksas, pateicoties efektīvākai vērtīgo izejvielu savākšanai, šķirošanai un otrreizējai pārstrādei no atkritumu plūsmām. Šajā nolūkā tiks piemērota arī produktu, standartizācijas un sertifikācijas politika, kā arī ekonomikas instrumenti.

Starptautiskā sadarbība – horizontāla pieeja

5. darbu pakete. Tajā atzīta pasaules tirgus nozīme drošā piekļuvē izejvielām un apkārtējai videi draudzīgu ieguves un pārstrādes tehnoloģiju izmantošanā, tās ietvaros var risināt pētniecības un inovācijas jautājumus, uzlabot zināšanu bāzi, tirdzniecības politiku un politikas dialogu ar starptautiskām organizācijām, piemēram, Āfrikas Savienību, ESAO, Pasaules banku, G20, un divpusējās attiecībās. Īpaša uzmanība tiks pievērsta iespējām panākt labāku sinerģiju starp šo iniciatīvu un dažādiem politikas virzieniem attiecībā uz aizjūras zemēm un teritorijām (AZT).

3.4. Pārvaldības struktūra

EIP pārvaldības struktūra līdzināsies Inovācijas savienības izvirzītajiem principiem; tās mērķis ir panākt līdzsvaru starp augsta līmeņa saistībām un funkcionālu koordināciju, no vienas puses, un decentralizēt nozīmīgus ar darbību saistītus pienākumus, lai nodrošinātu praktiķu un citu galveno ieinteresēto personu efektīvu iesaistīšanos, no otras puses. Lai atbilstu šīs EIP vajadzībām, nosakot pārvaldību, darbības jomu, plānošanu un ieinteresēto personu iesaistīšanu, ir ņemta vērā pieredze, kas gūta eksperimentālajā Eiropas Inovācijas partnerībā aktīvām un veselīgām vecumdienām¹⁴.

Šī EIP savedīs kopā pārstāvjus no publiskā sektora (ES, valsts, reģionālā un vietējā līmenī), rūpniecības pārstāvjus (tostarp MVU), pilsonisko sabiedrību un citas ieinteresētās personas, lai atbalstītu inovāciju attīstību un to ieviešanu un izplatīšanu tirgū. Tomēr pamatprincips ir, ka EIP sniegs pragmatisku, elastīgu, nebirokrātisku ietvaru, kas ļaus pārstāvēt dažādas intereses.

Šo pieeju atspoguļo turpmāk minētās darba metodes darbības līmenī (sīkāka informācija atrodama pielikuma 3. sadaļā).

Augsta līmeņa vadības grupa (ALVG) sniegs stratēģiskas konsultācijas un vadošus norādījumus par šo EIP, pamatojoties uz skaidri definētām pilnvarām. Tomēr ALVG neietekmēs oficiālo lēmumu pieņemšanas procesu, kas noteikts saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem. Grupas sastāvs atbilstīs šīs partnerības galvenajiem dalībniekiem, arī privātpersonas statusā iecelti pārstāvji no dalībvalstīm, EP, uzņēmumi, zinātnieki, pētniecības centri, NVO un citas iestādes. Tajā pašā laikā grupa būs ierobežota skaita ziņā, lai nodrošinātu efektivitāti. ALVG tiks uzticēts izstrādāt stratēģisku īstenošanas plānu (SĪP) un ieteikt prioritārus darbības virzienus. Vadoties pēc reakcijas uz šo plānu, ALVG palīdzēs nodrošināt virzību īstenošanas sākumposmā, ierosinās galvenos darbības virzienus, vadīs darbības un ziņos par attīstību, kā arī atjauninās SĪP. Lai varētu uzraudzīt procesu, ALVG pienākumos ietilps arī EIP sasniedzamo ietekmes mērķu izstrāde.

Saikni starp stratēģisko un operatīvo līmeni nodrošinās **sagatavošanas grupa**, kuru veido ALVG pārstāvji. Tās galvenais uzdevums būs nodrošināt netraucētu partnerības darbību, tostarp plānot galvenās darbības, vispārēji koordinēt darbu paketes un sagatavot augsta līmeņa vadības grupas sanāksmes un ar sanāksmēm saistītus turpmākus pasākumus.

¹⁴ SEC(2011) 1028 galīgā redakcija.

Lai sniegtu konsultācijas ALVG un lai praktiski īstenotu stratēģisko īstenošanas plānu, tiks izveidotas **darbības grupas** atbilstīgi specifiskiem tematiem. Tās darbosies kā elastīgas struktūras ierobežotu laiku un, ja vajadzīgs, ciešā mijiedarbībā cita ar citu. Lai nodrošinātu, ka EIP var pilnībā izmantot Eiropas Savienībā esošo izcilību, darbības grupām būtu jācenšas panākt pēc iespējas plašāku pārklājumu (27 dalībvalstu ģeogrāfisko pārklājumu un nepieciešamo pieredzi dažādās jomās), ievērojot pārredzamu iecelšanas procedūru. Sanāksmes tiks organizētas tādā veidā, lai gūtu pēc iespējas lielāku labumu no ekspertu ieguldījumiem.

3.5. Informācija

Lai nodrošinātu pēc iespējas pārredzamu, cirkulāru informācijas plūsmu un atbildību visā EIP darbības laikā, būs svarīgi sadarboties gan ar politiķiem, gan ar sabiedrību kopumā (sk. arī 4. un 5. pielikumu). Tas tiks panākts divējādi. Politiskā līmenī Komisija plāno katru gadu sniegt ziņojumu Padomei un EP. Sabiedrības līmenī EIP centīsies panākt plašas audiENCES līdzdalību, organizējot ikgadēju sabiedrisko pasākumu. Tādējādi tā sasniegs būtisku inovācijas partnerību mērķi, proti, nodrošināt pēc iespējas plašu sabiedrības līdzdalību.

3.6. Termins

Komisija atzinīgi vērtēs citus Eiropas Parlamenta, Padomes, kā arī plašākas sabiedrības paustus viedokļus par šo Eiropas inovācijas partnerību. Ievērojot jau paustus viedokļus, plānoti šādi posmi (sīkāka informācija pielikuma 6. sadaļā):

- no 2012. gada vidus: Eiropas Komisija ieceļ ALVG, sagatavošanas grupu un darbības grupas;
- 2013. gada sākums: ALVG pabeidz stratēģisko īstenošanas plānu, un Komisija to iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei (2013. gada pirmais pusgads);
- no 2013. gada vidus: sākas īstenošana un notiek pirmā gada konference;
- progressa novērtējums (tostarp par pārvaldības struktūru): 2014. gada beigas (lai ņemtu vērā jauno daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam un jauno Komisijas sastāvu).

Lai atbalstītu šīs EIP darbu, 2011. gadā jau ir sākti vairāki sagatavošanas pasākumi un pētījumi. To pirmie rezultāti būs zināmi 2012. un 2013. gadā, un tādējādi jau agrīnā posmā būs redzams EIP progress. Lai to novērtētu, 2013. gadā Komisija organizēs EIP pārskatīšanu.